

Strövtåg i S:t Johannes församling 5

Från invigningen anno 1890

Pingstdagen den 25 maj 1890 samlades stora folkskaror i och kring den nybyggda Johannes Kyrka på Brunkebergsåsen för att se all pomp och stå vid invigningen.

Kung Oscar II, som själv godkänt arkitekten Carl Möllers ritningar och följt det fleråriga byggnads arbetet med stort intresse, kom tillsammans med kronprinsen (sedermera kung Gustav V) och prins Eugen (känd som målarprinsen på Waldemarsudde).

De kungliga åtföljdes av stor uppvaktning. Kyrkan var fylld till sista plats, cirka 950 personer. Invigningen förrättades av ärkebiskopen Anton Niklas Sundberg och predikan hölls av kyrkoherde Evald Bergman.

Brakmiddag på Grand Hôtel

På kvällen åts stor middag på Grand Hotel. I vår tids språkbruk skulle man säga att det fanns massor av "kändisar" där. Exempelvis ärkebiskopen, överceremonimästaren Palmstierna (som talade för konungen), Svenska Akademiens ständige sekreterare Carl David af Wirsén, den berömde organisten Emil Sjögren och rader av höga befattningshavare.

Arkitekten Carl Möller fanns med liksom företrädare för familjer som fortfarande finns i församlingen, till exempel de Champs och Murray.

Sällskapet, ett drygt 100-tal personer, satte i sig en rejäl festmåltid med många rätter, inklusive lax, lammsadel, grillkyckling och annat smått och gott. Det hela sköljdes ned med 8 viner (!). Avslutningsvis åt man plumpudding, glass och ost, i nämnd ordning.

*Johannes kyrka från söder, kort före sekelskiftet. Till höger ses Johannes brandstation.
Bild från stockholms stadsmuseum.*

Fattiga svalt i Sverige

För oss låter det väldigt häftigt men så var tidens sed. Man frestas nämna att vid samma tidpunkt skrevs i pressen om åtta fattighjon på en ort i Västergötland som höll på att svälta ihjäl och bara fick bröd vid enstaka tillfällen. För övrigt fick de nöja sig med vattnig välling.

Ännu för "bara" 100 år sedan var de sociala klyftorna i Sverige enorma. I Johannes fanns pampiga rikemanskvarter men också slumområden. I det vi nu kallar Johannes församling (den tillkom först 1907) hade inflyttningen från landsorten lett till stor trångboddhet.

Stockholms befolkning uppgick 1850 till omkring 93 000. Femtio år senare var siffran över 300 000. Av dessa bodde ungefär 25 000 i det vi nu kallar Johannes församling.

Vad pratade man om i Stockholm år 1890? Jo, det hände mycket det året, som engagerade människorna.

Succe för Selma Lagerlöf

Tidskriften Idun hade utlyst en romanpristävling. Den vanns av skolfröken som hette Selma Lagerlöf. Romanen var, "Gösta Berlings saga" och gjorde henne mycket berömd - även om akademiska kritiker den gången talade nedlåtande om provinsromantik och inte insåg hennes storhet förrän långt senare.

Första maj demonstrerade omkring 50 000 socialdemokrater i Stockholm. Talare var bland andra Hjalmar Branting och Hinke Berggren. De krävde lika och direkt rösträtt för alla män och kvinnor från 21 års ålder. Det uppfattades som mycket radikalt.

Den legendariske uppfinnaren John Ericssons kvarlevor fördes under högtidliga former från USA till Sverige och gravsattes i hans ursprungliga hemstad Filipstad.

Ruskigt mord

Ett omskrivet mord satte sinnena i svallning våren 1890. Bonden Per Nilsson i Yngsjö i Kristianstads län erkände att han mördat sin unga hustru Johanna Johansdotter, som han varit gift med i bara fyra månader. Men hans bekännelse var falsk. I verkligheten var det hans mor, Anna Månsdotter, som slagit ihjäl sin unga svärdotter. Det framkom vid polisundersökningen. Mor och son hade för övrigt ett incestuöst förhållande.

Anna Månsdotter avrättades genom halshuggning i oktober samma år. Folkmängden i Sverige uppgick i slutet av 1890 till nära 4,6 miljoner människor. Idag är siffran närmare 8,5 miljoner.

Michael Jägerblom